

NATUURINRICHTING Zwarte Beek

Demerdag - 11 september 2023

Vlaanderen
is natuur

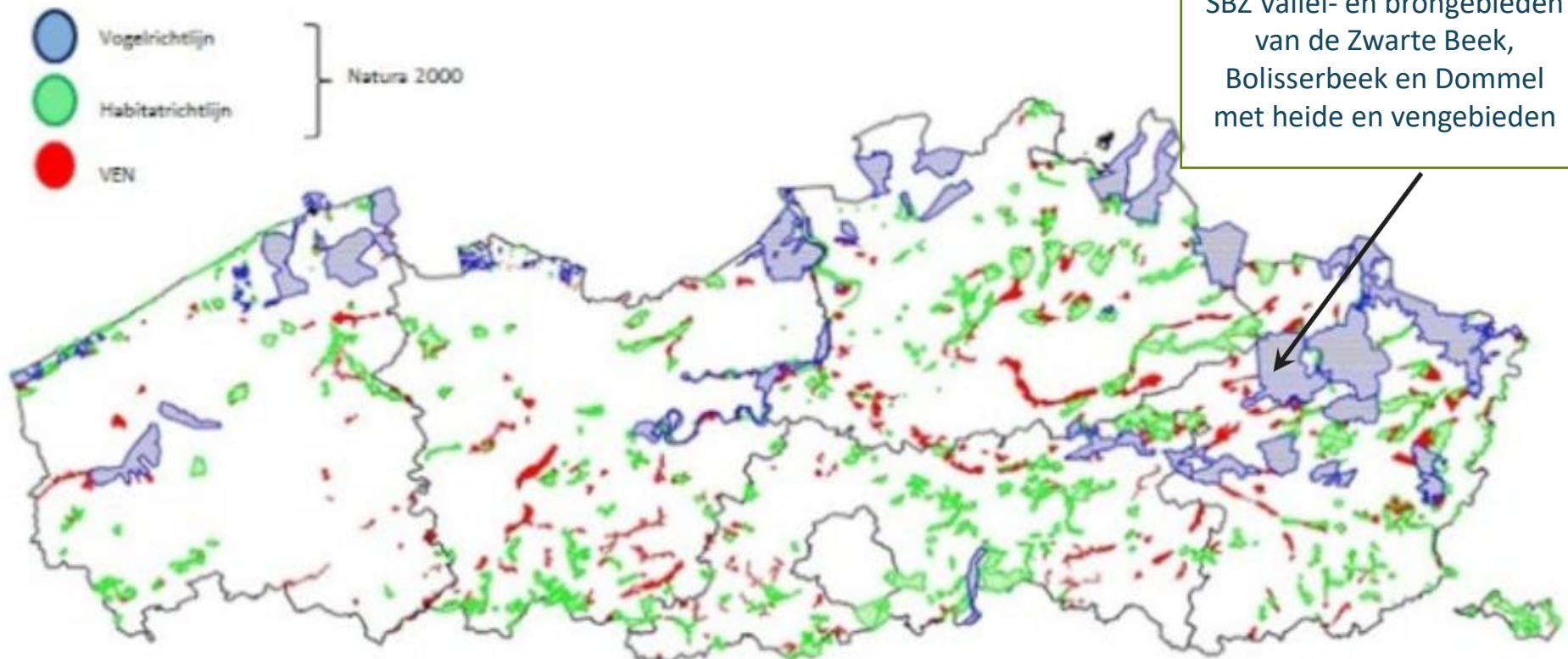
**AGENTSCHAP
NATUUR & BOS**

**VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ**

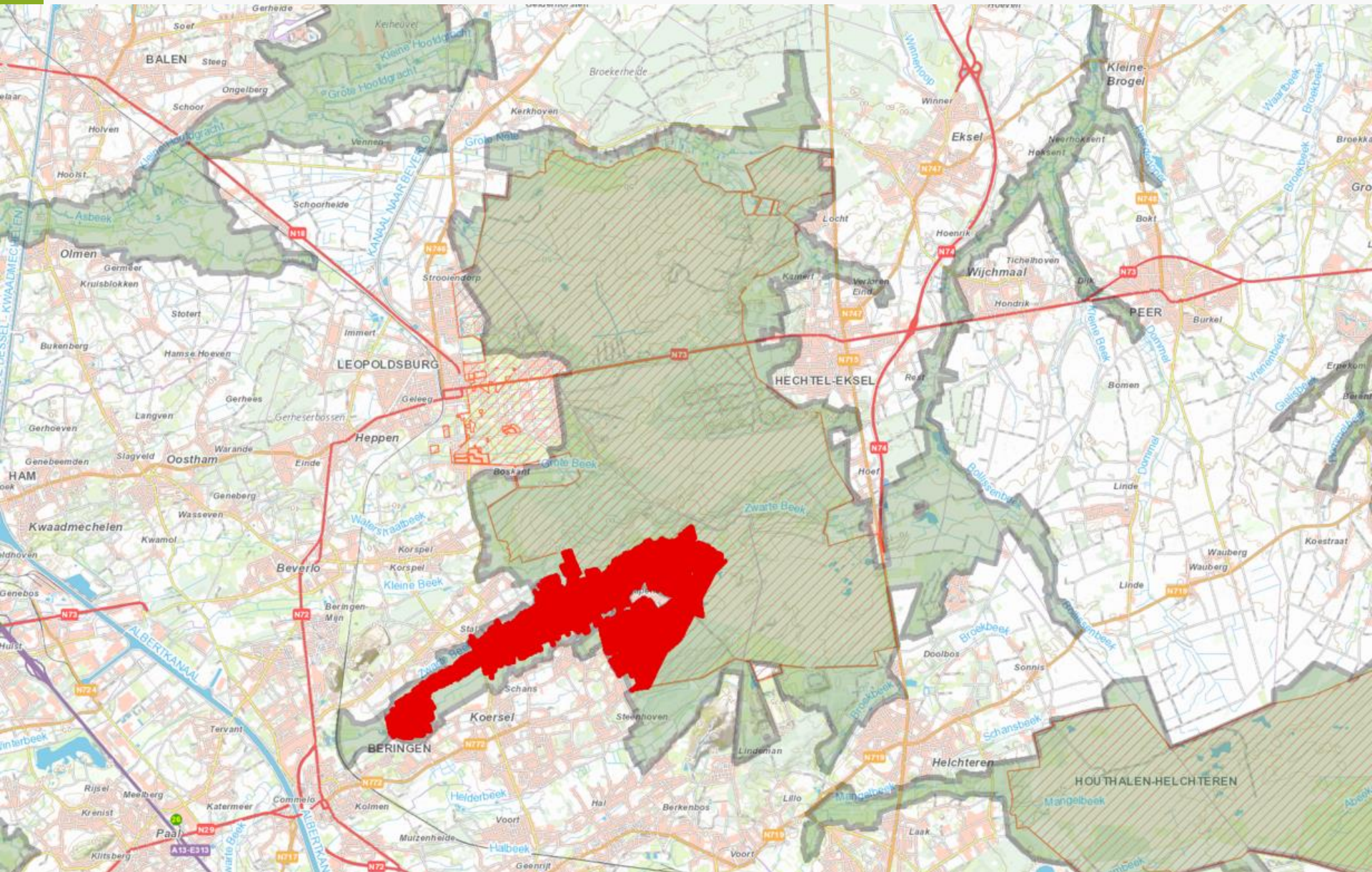
Situering

Gelegen in grootste Natura 2000 gebied van Vlaanderen: 8306 ha

NATURA-2000 in Vlaanderen

Situering

Situering NIP Zwarte Beek

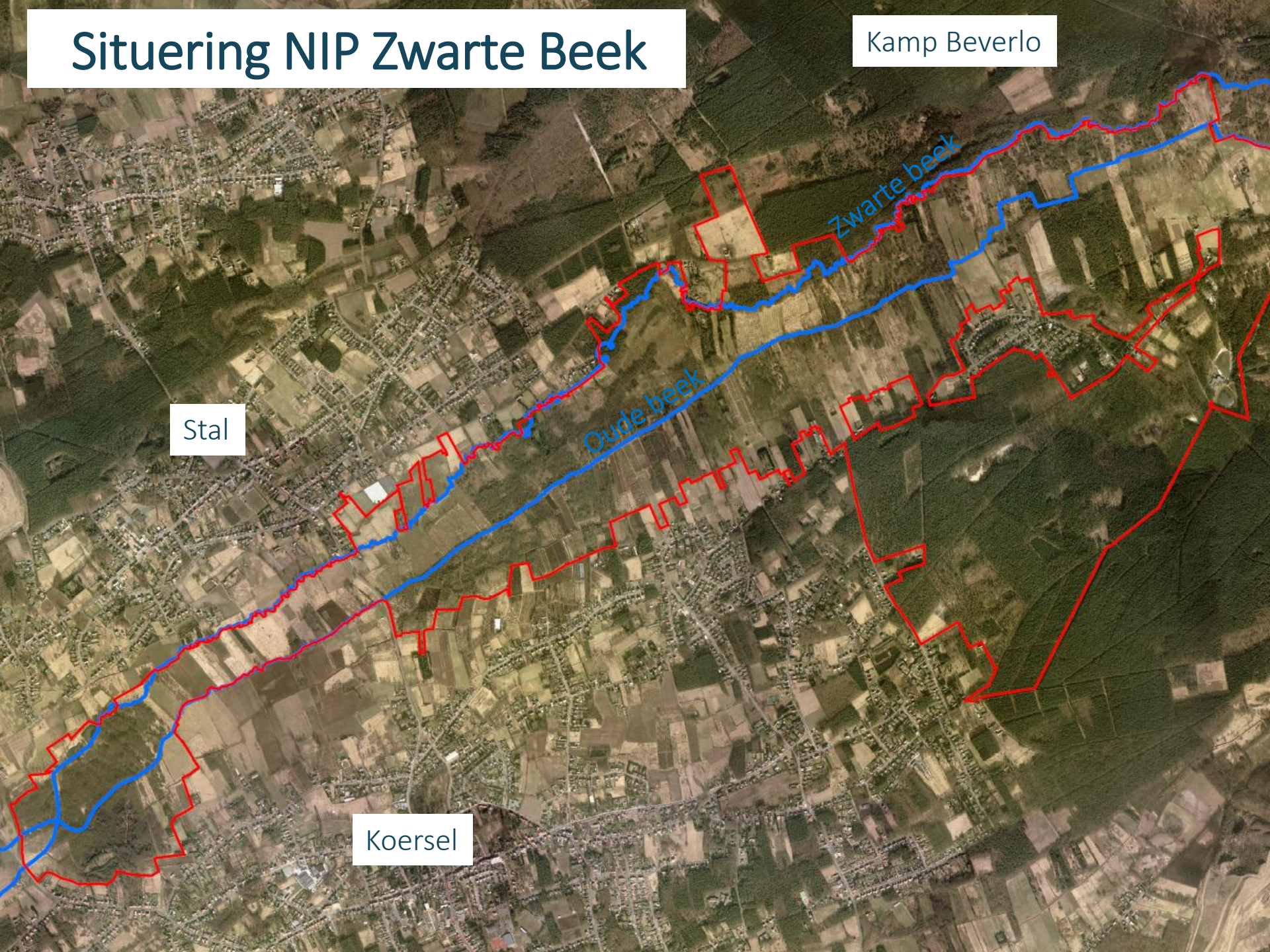
Kamp Beverlo

Stal

Koersel

Oude beek

Zwarte beek

Waarom NIP Zwarte Beek?

Mee uitvoering geven aan het Europees en Vlaams natuurbeleid

► G-IHD: essentieel belang voor o.m.

- psammofiele heide (2310)
- Open vegetaties op landduinen (2330)
- Zure vennen (3160)
- Vochtige tot natte heide (4010)
- overgangs- en trilveen (7140)
- Beekprik & knoflookpad

► S-IHD:

- Kleine zeggevegetatie (7140, rbbms)
- Heide/heischraal grasland (4010, 4030, 6230)
- Verbetering abiotiek: elzenbroek (91E0)

Gewestelijke doelstellingen voor de habitats en soorten van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn voor Vlaanderen

Desiré Paelinckx, Kurt Sannen, Valérie Goethals, Gerald Louette, Jos Rutten & Maurice Hoffmann

INBO.M.2009.6

GROEPERING HABITATTYPES	HABITATTYPES	ACTUELE OPP. IN PROJECTGEBIED PUP VALLEI (HA)	ACTUELE OPP. IN SBZ- LANDSCHAP VALLEICOMPLEX ZWARTE BEEK (HA)	DOEL SBZ- LANDSCHAP VALLEICOMPLEX ZWARTE BEEK (HA)	OPP. NA UITVOERING NI (HA)
ven/open water	3130, 3160	0	1	1	2,5
heide-heischraal grasland	4010, 4030, 6230, 2310, 2330	5,1	58	175	73,2
complex van graslanden, soortenrijke graslanden	6430, rbbhc, rbbmr, rbbhf, rbbkam	73,6	Niet gedefinieerd in IHD-rapport	Niet gedefinieerd in IHD-rapport	56,1
kleine zeggevegetatie	7140, rbbms	31,4	55	164	137,5
mesotroof elzenbroek	91E0	51,9	124	124	50,6
beekbegeleidend bos	9120, 9190	9,6	21	21	21
eiken-berkenbos	9190	1,7	Niet gedefinieerd in IHD-rapport	Niet gedefinieerd in IHD-rapport	18,2
Totaal opp. habitats			173,2 ha	362,3 ha	

4030

Droge heide

©Yves Adams

6230

Heischraal grasland

©Luc Van Assche

91E0

Elzenbroekbos

©Vilda

7140

Laag- en trilveen

©Michel Van Buggenhout

Lampetra planeri

Beekprik

©Rolin Verlinde

Lanius collurio

Grauwe klauwier

©Bernard Van Elegem

Gallinago gallinago

Watersnip

©Fred Nevelsteen

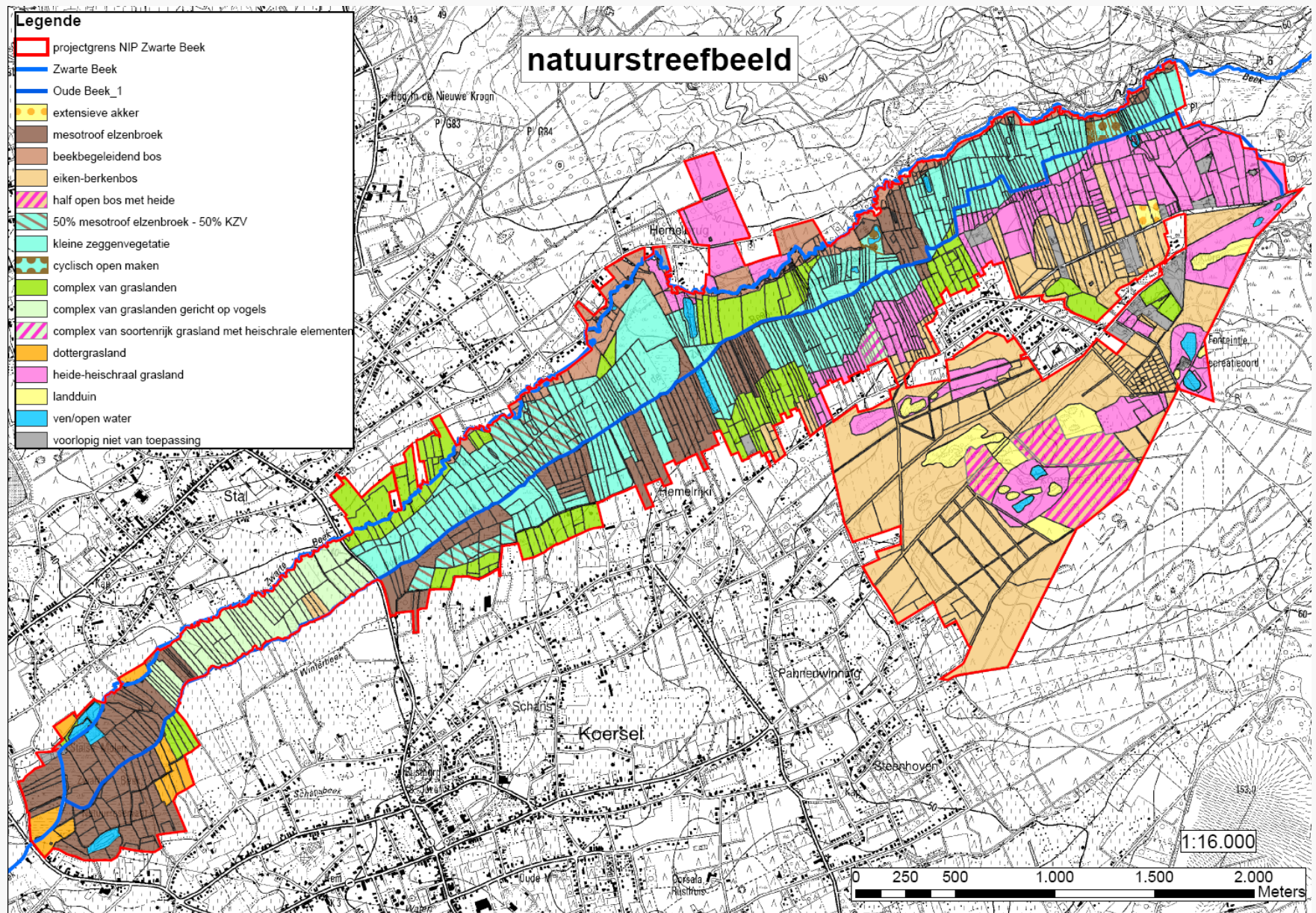

Porzana porzana

Porseleinhoen

©Glenn Vermeersch

Streefbeeld tot op perceelsniveau

Waarom NIP Zwarte Beek?

→ Voorgeschiedenis/aanleiding

- × Vallei van Zwarte Beek topgebied inzake natuurbehoud
- × Grotendeels erkend reservaat, deels beschermd landschap
- × Habitat- en vogelrichtlijngebied (NATURA2000)
 - Focus op realisatie van Europese natuurdoelen
- × 1997-1998: EU-ingebrekestelling n.a.v. afname natuurwaarden & “met redenen omkleed advies”
- × Resultaat: aantal beleidsacties
 1. Wijziging gewestplan (toeristische en agrarische druk)
 2. Samenwerkingsakkoord met militaire overheid (vb. DANA)
 3. Opstart natuurinrichtingsproject Zwarte Beek (MB 17/10/2001)

Waarom NIP Zwarte Beek?

- × Instelling project bij MB: 17/10/2001
- × Goedkeuring projectrapport en MB Maatregelen & Modaliteiten: 5/5/2004
- × Begeleiding via een projectcomité en –commissie: o.m. Vlaamse administraties, provincie Limburg, stad Beringen, Natuurpunt vzw, sectoren (natuur, bos, landbouw)
- × Uitvoering via 2 sporen:

Projectuitvoeringsplan (PUP) Vallei

- 3 grote doelstellingen

1. Hydrologisch herstel van vallei-ecosysteem van een kempische laaglandbeek

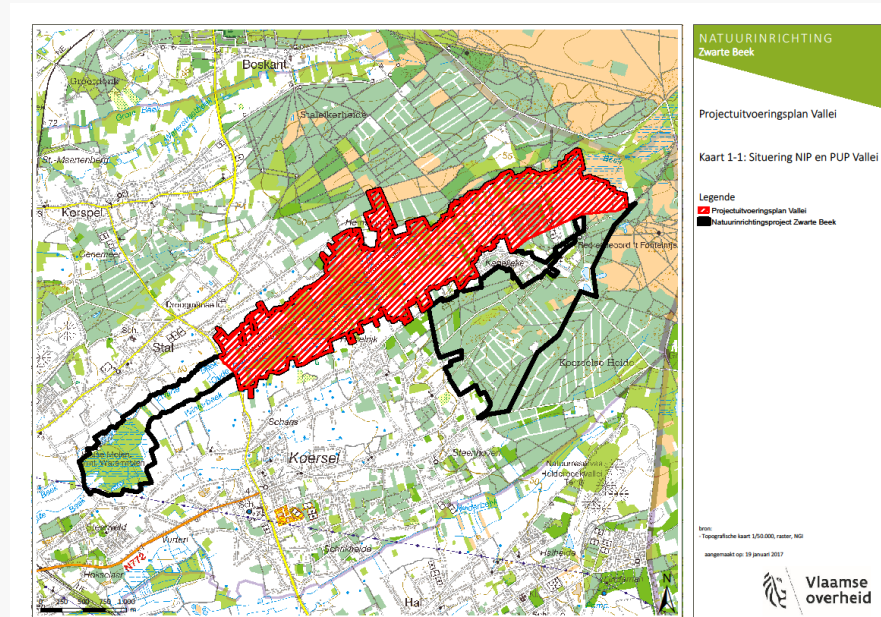
- ✗ Herstel van natuurlijke abiotiek (grondwater)
- ✗ Beschermen veenpakket (uniek laagveensysteem)
 - Klimaatbuffer (opslag CO₂ en water)

2. Realisatie van het ecologisch streefbeeld

- ✗ Kleine zeggevegetatie, elzenbroekbos en heide en heischrale graslanden

3. Beheer na inrichting faciliteren

- ✗ Beheerinfrastructuur voorzien en verbeteren voor een goed beheer door NP conform goedgekeurd NBP

Projectuitvoeringsplan Vallei

► 3 groepen Natuurinrichtingsmaatregelen

1. Hydrologische maatregelen Oude beek incl. peilverhoging

- Hertel Oude beek door verondiepen tot waterpeil -20 cm mv (+ damwanden)
- Laterale afwateringsgrachten dempen
 - Met uitzondering van grachten in beschermd landschap
- Aanleg van IBA's (6-tal woningen aan Heihoevenweg)
 - i.s.m. FLUVIUS

2. Perceelsinrichting i.f.v. realisatie ecologische doelen

- Rooien, opruimen constructies, ...
- Grondwerken: te voedselrijke gronden uitmijnen/afgraven & herprofiëren/dempen vijvers

3. Beheerinfrastructuur i.f.v. beheerbaarheid na inrichting

- 3 types beheerwegen en 3 types overslagplaatsen
- Beekovergangen en bruggen

Projectuitvoeringsplan Vallei

- ▶ Procedureel: “PUP” laat toe tot inzet specifieke instrumenten met impact op eigendoms- en gebruikssituatie

- × 1: Instrument “Kavelruil uit kracht van wet”

- ▶ **Wijziging in eigendomssituatie**
- ▶ Resultaat: **35 ha verworven** (85 percelen, 90 belanghebbenden)
 - Toebedeeld aan NP en Beringen

- × 2: Instrument “Vergoeding voor gevolgen hydrologisch herstel”

- ▶ **Principes: grondwaterpeilstijging wordt vergoed**
 - Hydrologisch effect bepaald o.b.v. hydrologisch (grondwater)model
 - Hoe groter het effect, hoe groter de vergoeding
- ▶ Resultaat: **118 ha** beïnvloed (202 percelen, 27 belanghebbenden)

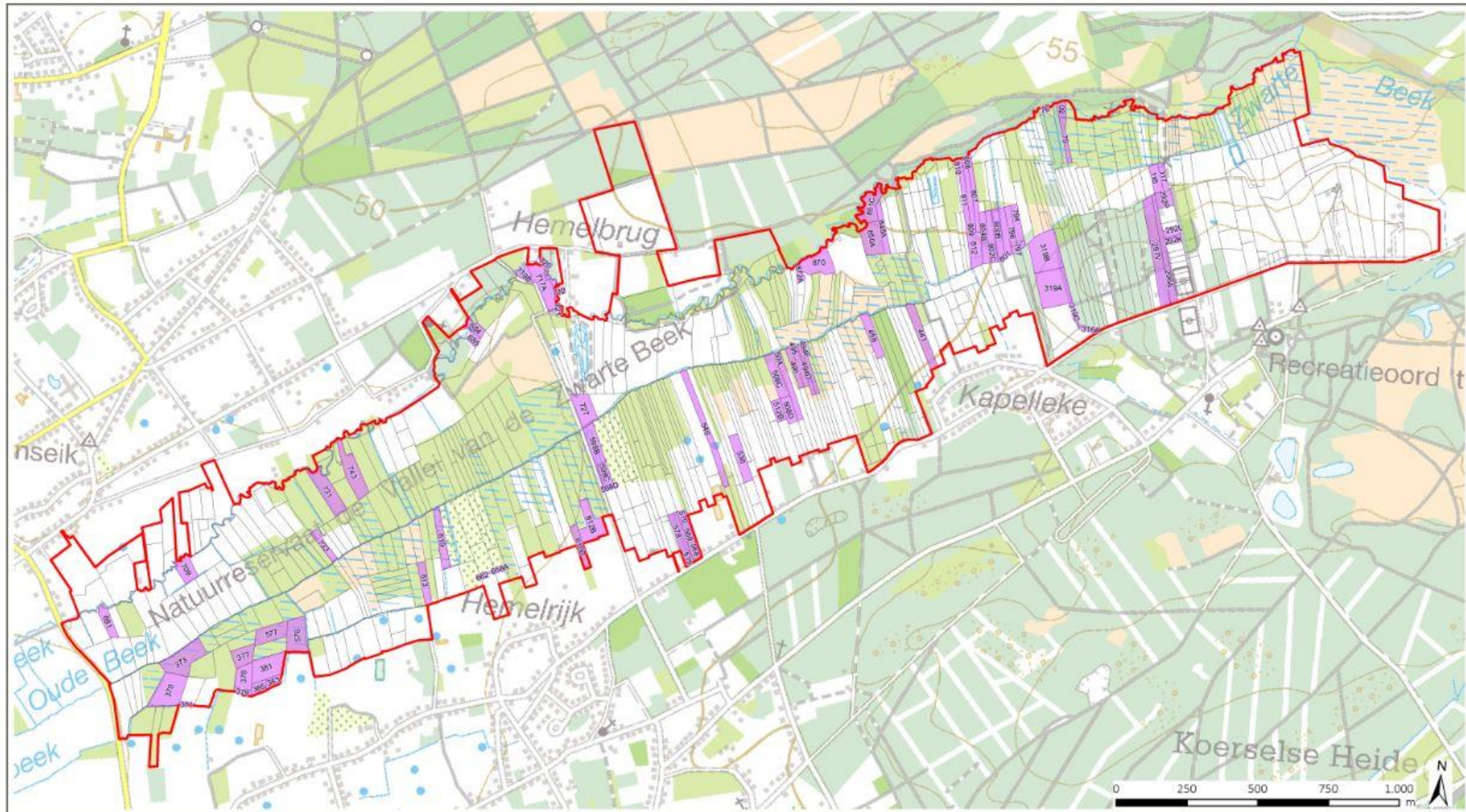

Natuurinrichtingsakte finaliseert eigendomswissels (10/12/2020)

+ moment van uitbetaling vergoedingen en kosten kavelruil

PUP Vallei – Percelen kavelruil

NATUURINRICHTING Zwanenbeek

Legende

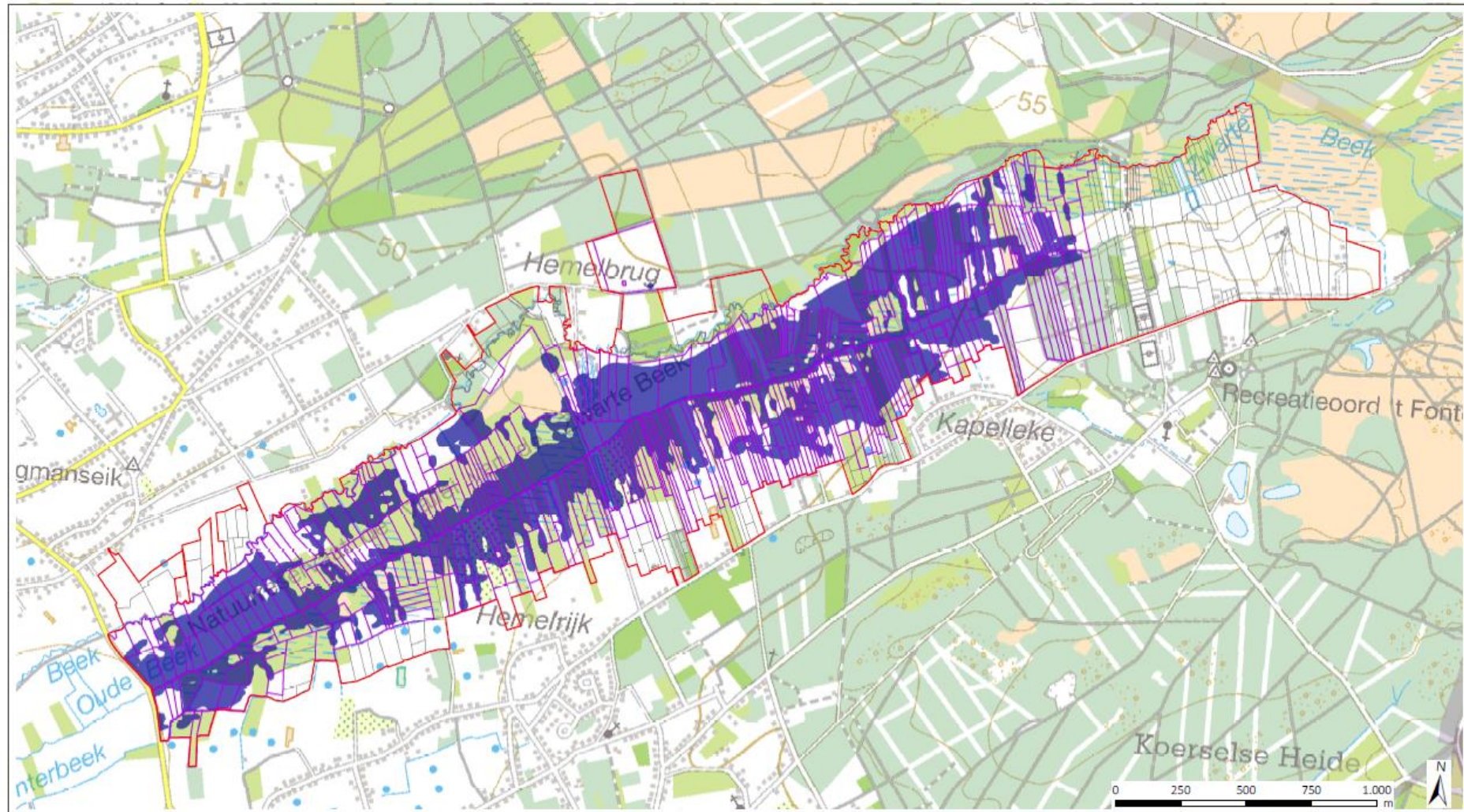
- Projectuitvoeringsplan Vallei
- kadasterpercelen
- percelen kavelruil

Projectuitvoeringsplan Vallei

Kaart 3.1: Percelen betrokken bij kavelruil en/of vergoedingen

bron:
- Digitale kadastrale percelenplannen (CadMap), toestand 01/01/2016,
Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie
(Informatie Vlaanderen, 2017)
- Topografische kaart 1:50.000, raster, NGI (Informatie Vlaanderen 2017)
aangemaakt op : maart 2019

PUP Vallei – Vergoedingen

NATUURINRICHTING
Zwarte Beek

Projectuitvoeringsplan Vallei

Kaart 3.4: Vergoeding - impactzone en betrokken percelen

Legende

- Projectuitvoeringsplan Vallei
- kadasterpercelen
- percelen vergoeding
- Natte zone met impact hydrologisch herstel

bron:
- Digitale kadastrale percelenplannen (CadMap), toestand 01/01/2016,
Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie
(Informatie Vlaanderen, 2017)
- Topografische kaart 1:50.000, raster, NSI (Informatie Vlaanderen 2017)
aangemaakt op : december 2017

Financierings- en uitvoeringsplan

(prijzen 2018, actueel > +20 %?)

Inrichtingsmaatregelen

De inrichtingswerken die worden uitgevoerd in het kader van PUP Vallei, worden voor 100% gedragen door het instrument Natuurinrichting.

Maatregel	Kostenraming (euro, incl. btw)
Infrastructuur – en kavelwerken	1.288.655
Aanpassing aan wegen en wegenpatroon	1.089.912
Waterhuishoudingswerken	612.188
Grondwerken	622.487
Totaal inrichtingswerken	3.613.242

Kavelruil en vergoedingen

Maatregel	Kostenraming (euro)	Aandeel belanghebbenden (euro)*	Aandeel Natuurinrichting (euro)
de kosten voor kavelruil(**)	549.702,11	332.754,47	216.947,64
de vergoedingen voor impact van hydrologisch herstelmaatregelen	20.034,33	***	20.034,33
Totaal vergoedingen	569.736,44	332.754,47	236.981,97

Aandacht voor communicatie en inspraak

→ Procedurele stappen

- × Rapport “projectuitvoeringsplan Vallei”
- × Openbaar onderzoek voorjaar 2018
- × Bezwaarbehandeling in comité en commissie
 - Antwoord aan bezwaarindieners
 - Finale beslissing bij MB "vaststelling PUP"
 - MB vaststelling PUP 03/04/2020
 - Verlijden NI-akte 10/12/2020

• Parallele initiatieven

- Infokrant n.a.v. openbaar onderzoek
- Infomarkt
- Grafische producten + wervende beelden

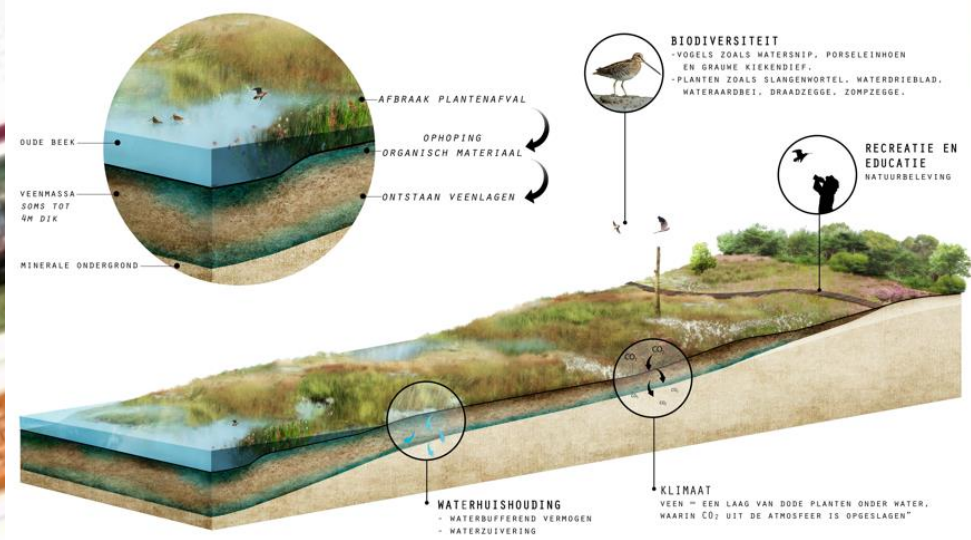

zaterdag
24 februari 2018
bezoekerscentrum de Watersnip

Infomarkt
10u - 16u

**“Op stap in de vallei”
wandeling**

**LAARZEN
of STEVIG SCHOEISEL
MEEBRENGEN!**

Communicatie

4,2 miljoen euro om vallei te herstellen: "Dit is belangrijk voor het klimaat"

Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir gaat **4,2 miljoen euro uittrekken voor een waterbufferingsproject** in het natuurgebied Zwarte Beek in Koersel. "Zo zal een van de grootste veenpakketten van Vlaanderen eindelijk bescherming krijgen", aldus de minister.

**ZWARTE BEEK
BERINGEN**
Zahra Boufkeur

om een van de grootste en dikste veenpakketten in Vlaanderen", zegt de minister. "Met een investering van 4,2 miljoen euro zorgen we ervoor dat het veenpakket rond de Zwarte Beek zich kan herstellen en zo zelfs extra CO₂ kan vastleggen. Het gaat om een hoeveelheid die zelfs kan oplopen tot het equivalent van de jaarlijkse uitstoot van om en bij 19.000 wagens. De ontwikkeling van de Vallei betekent dus niet enkel een boost voor de biodiversiteit, maar

© Het Nieuwsblad / www.nieuwsblad

Herstelproject van Limburg 'Vallei van de Zwarte Beek' van start

Gisteren om 12:53 | Bron: BELGA - Print - [Comigeer](mailto:redactienbo@nieuwsblad.be?subject=Correctie%20-%20Herstelproject%20van%20Limburgse%20%E2%80%98Vallei%20van%20de%20Zwarte%20Beek%E2%80%99%20van%20start&body=https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20180212_03352754) (mailto:redactienbo@nieuwsblad.be?subject=Correctie%20-%20Herstelproject%20van%20Limburgse%20%E2%80%98Vallei%20van%20de%20Zwarte%20Beek%E2%80%99%20van%20start&body=https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20180212_03352754)

HET BELANG VAN LIMBURG
WOENSDAG 14 FEBRUARI 2018

UIT UW GEMEENTE

Veen zat uit en krimpde als een spons: een proces dat niet op alle plekken gelijkmatig verloopt, waardoor het plankenpad er zo hobbelig bijligt. Foto: NV

BERINGEN

MILJOEN TON CO₂ DREIGT TE ONTSNAPPEN UIT VEENGEBIED

Herstel waterhuishouding in vallei van de Zwarte Beek

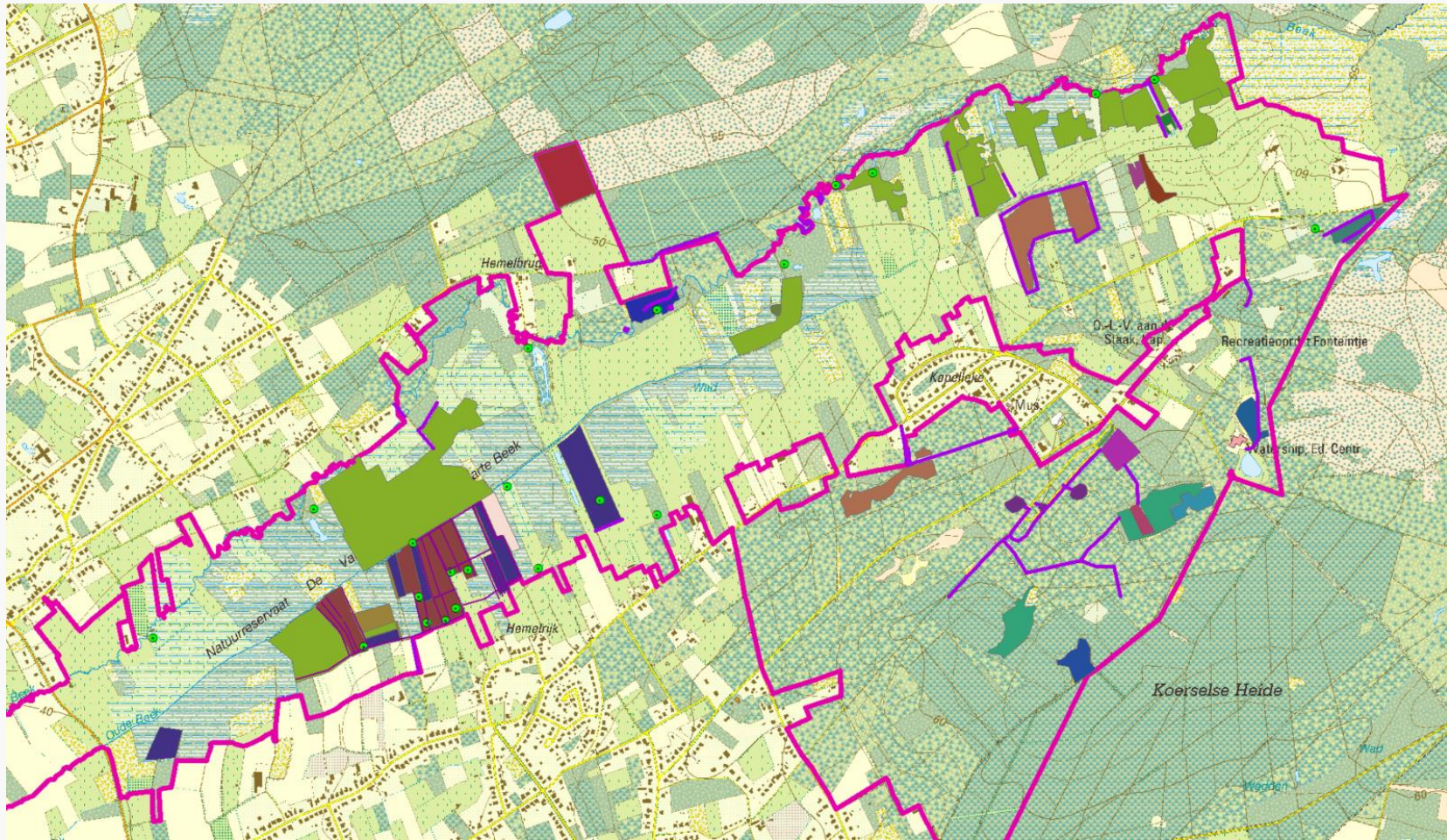

De grond in de Vallei van de Zwarte Beek moet drassig genoeg zijn om te voorkomen dat de massa CO₂ vrijkomt.
© Bourdienne Belbachir

Gigantische hoeveelheid CO₂ moet onder de grond blijven om milieuramp te voorkomen

Wandel eens op de uitstoot van een half miljoen auto's

Actie op terrein - wat is reeds uitgevoerd?

Legend

UP8_lijnmaatregel	afzetten bomen en struiken	inrichting hondenlosloopzone (afrastering, poorten, half open ingericht)
uitgevoerde puntmaatregelen	bestrijding exoten (duizendknoop, duizendknoop), maaien, afdekken	plaggen
uitgevoerde lijnmaatregelen	bos rooien, bosfrezen, afgraven 20 cm	rooien blauwbesplantage, dempen grachten
<all other values>	bos rooien, bosfrezen, plaggen	rooien bos
mtrg	bos rooien, bosfrezen, plaggen, gelijktrekken rabatten	rooien bos, bosfren, plaggen
aanleg kampeerplaats	bosfrezen, ontstronken, plaggen, gelijktrekken rabatten	rooien verboste blauwbesplantage, dempen grachten
aanleggen parkeerplaats halfverharding boskiezel	bosfrezen, plaggen	vrijmaken oevers opslag
afgraven 20-30cm	herinrichting zwembijver met waterzuivering	vrijmaken oevers opslag, afschuinen oevers
afgraven van ophoging		Projectgrens natuurinrichting

Realisatie kleine zeggenvegetatie

- + opruimen oude bosbessenplantages en restanten infrastructuur

- Resultaat ca 2 jaar na inrichting

Recreatieve voorzieningen

- Vervangen knuppelpaden Zwarte Beek

©VLM

©VLM

+ extra accenten bij uitvoering

- ▶ Detailinrichting m.b.v. aangepaste machines

- ▶ Recreatie: plankenpad + doorgang i.f.v. beheermachines

Wat zijn we nu aan het doen?

- ▶ PUP Vallei Deel 1: Hydrologische inrichting, perceelsinrichting, beheerwegen
 - Start werken zomer 2022
 - × Aannemer Hens (+ABOG) is gestart in aug 2022
 - × Kostprijs 3,6 mio € (+ index)
 - × Uitvoering gespreid over periode 2022-2026
- ▶ PUP Vallei Deel 2: Hydrologische inrichting, perceelsinrichting, beheerwegen
 - Aanbesteding najaar 2023
 - Inrichting percelen die recent erkend zijn
- ▶ Volgende delen opstarten vanaf 2024 e.v.
 - Deel 3: Overslagplaats Nieuwendijk

Actuele werken

► Verondiepen Oude Beek

©VLM

VLAAMSE MILIEU DIENST

©VLM

Actuele werken

- ▶ Plaatsen damwanden ifv verhogen waterpeil Oude Beek

©VLM

©VLM

Actuele werken

- Dempen lokale afwateringsgrachtjes

Actuele werken

- ▶ Perceelsinrichting – rooien opslag/struweel/verboste percelen

Actuele werken

- ▶ Resultaat na 1 jaar: aug 2023 (inrichting zomer 2022)

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Elvira Jacques
0479/79.93.68
Elvira.jacques@vlaanderen.be

Wouter Van Muysen
0493/51.12.73
Wouter.vanmuysen@vlm.be